

BASINA VE KAMUOYUNA

TMMOB

ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI
JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI
KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI
METALURJİ MÜHENDİSLERİ ODASI

“BERGAMA OVACIK’TAKİ ALTIN İŞLETMESİ YASA DIŞI, TEHLİKELİ VE KİRLETİCİ VARLIĐINI YAYILARAK SÜRDÜRÜYOR”

Odalarımızın üyelerinden oluşan bir heyet geçtiğimiz günlerde bir saha gezisi yaparak Bergama Ovacık Köyü’nde yargının yasaklama kararlarına karşı çalışmasını sürdürmesine göz yumulan Newmont Şirketinin altın işletmesi ve çevresinde vahim gelişmelerin sürdüğünü gözlemlemiştir. Bu gezi sonunda hazırlanan Rapor ekte sunulmaktadır.

Bunun yanında, daha önce Odalarımızın uzmanlarınca bu işletmenin zaaflarını değerlendirmek üzere hazırlanmış olan ayrıntılı ve kapsamlı bir metnin basımı tamamlanmış ve yeni yayınlanmış olan bu kitabımız da ekte sunulmaktadır. Öte yandan, bu işletme ile ilgili hukuksal süreç işletmenin yasa dışılığını belgeleyecek şekilde yeni yargı kararları ile sürmektedir. Bunlar da tarafımızdan yakından izlenmektedir.

Bu çalışmalar sonunda daha önce bilinenlerin ötesinde, kimi oldukça vahim sonuçları olabilecek olan bazı uygulamalar yapıldığı izlenimi edinilmiştir. Bunların dışında yörede usulsüz uygulamalara ilişkin olarak çok değişik ve yaygın söylentiler bulunmaktadır.

Aşağıda bu konularla ilgili olarak hazırlanmış olan görüşlerimiz ve yanıtını beklediğimiz sorularımız sıralanmıştır.

EKONOMİ VE HUKUK KONUSUNDAKİ SORU(N)LAR

NE KADAR ALTIN ÜRETİLDİ?

ATIK BARAJININ DOLMA ORANINA VE KULLANILAN SODYUM SİYANÜR MİKTARINA GÖRE İŞLENMİŐ CEVHER VE ÜRETİLEN ALTIN MİKTARI NE KADARDIR?

Yukarıda ayrı bir başlık altında verildiği gibi atık barajının kapasitesine erişmiş ya da çok yaklaşmış bir şekilde atıkla dolmuş olduğu belirtilmektedir. Böyle ise, barajın 1.600.000 m³’lük hacminin öngörüldüğü gibi 8 yılda değil; geride kalan en çok 2 yıl içinde dolduğu ileri sürülmektedir. Dışarıdan görünüşü de bunun haklı olabileceği

yönündedir. Söylenen 1.500.000 ton kadar atığın barajda depolandığıdır. Bunun nedeni, üretimin söylenenin epeyce üzerinde oluşu olabilir. Maden yatağının ortalama tenörü konusunda çeşitli söylemler olmuştur. İşletmeye göre bu, ortalama 10 g/t dolayındadır. Bunun 40 g/t'a kadar çıktığı yerlerin olduğu kesindir. Bazı kişiler ortalamanın da hayli yüksek olduğunu söyleseler de, işletmenin bildirimini doğru olduğu kabul edildiğinde bile bu güne değin 15 ton altın elde edilmiş olması gerekir. Kuşkular haklı ise, bu değer 20 ton ya da üzerinde de olabilir. ***İşletme bugüne değin gerçekte ne kadar altın üretilip dore olarak yurt dışına çıkarmıştır? İşletmenin bir broşüründe Mayıs 2001-Aralık 2002 dönemi için bildirilen 5,7 ton altın 7,2 ton gümüş üretilmiş olması durumunda bu kadar atık nasıl açıklanabilir? Değerli metallerin yurt dışına çıkarılmasında yalnızca beyan esas alınmakta olduğuna göre bu miktar, ne kadar beyan edilmiştir? İşletme neden yurt içinde daha ucuza işlem yapacağını belirten rafineriler var iken dorelerini Avrupa'da rafine ettirmektedir?***

Dorelerde ne oranda başka değerli metaller bulunmaktadır?

Bildirilenler ile gerçek değerler arasında bir farkın bulunup bulunmadığı, bir izleme ve denetim konusu olmamalı mıdır?

Bunu hangi makam yapacaktır?

Bunun araştırılması sırasında atık barajındaki atıklar kadar, kullanılmış olan siyanür miktarından da yola çıkılabilir. Cevherin tonu başına kullanılan sodyum siyanür miktarı bellidir. İşletmeye bu güne değin ne kadar siyanür getirilmiş, stokta ne kadar bulunuyor ve ne kadar kullanılmış olduğunun belgeleri bulunuyor olmalıdır. İşletme Çevre Bakanlığı'na vermiş olduğu Taahhütnameler ile "Liç Ünitesinde sisteme eklenen siyanür miktarının ton cinsinden tutulan kayıtları"nın da 6 ayda bir İzleme-Denetleme Kurulu'na verilmesini taahhüt etmiştir. Bunlar kıyaslanarak bir değerlendirme yapılması ve bu güne değin yaklaşık olarak ne kadar altın ve ne kadar gümüş çıkarılmış olabileceği kabaca da olsa öngörülebilir.

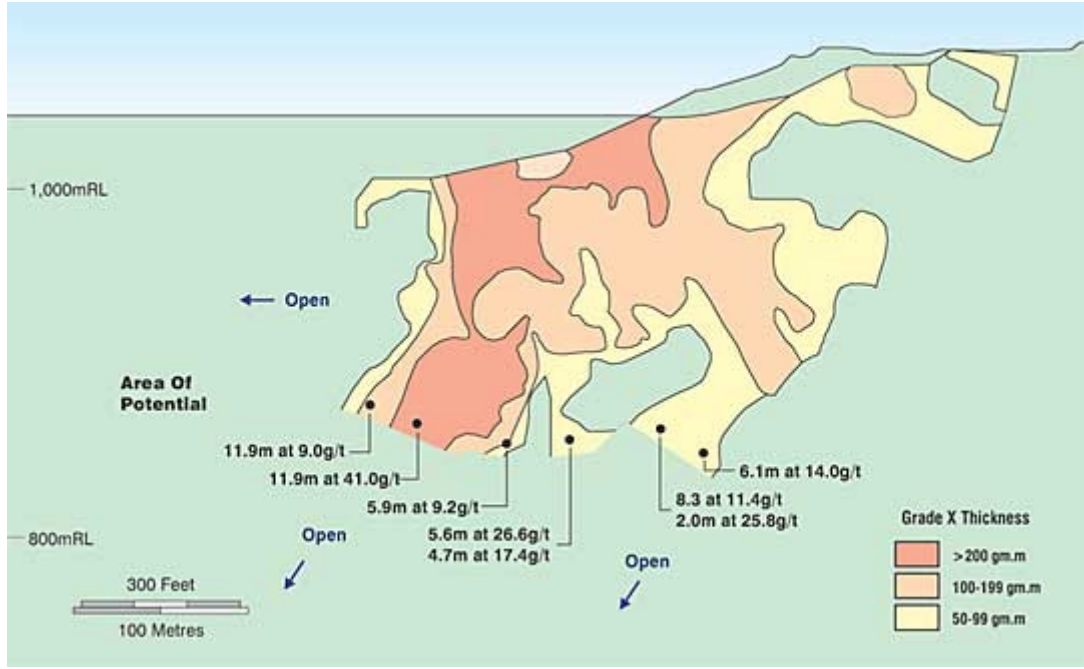
Bunu kim yapacaktır?

Yapılmadığı ve yapılmasından rahatsızlık duyulduğu sürece söylentilerin önü kesilemeyecektir. Artık, havaalanlarında yolcu beraberinde dore çıkarıldığı gibi aşırı söylentiler bile yayılmaktadır. Gerçeğin ortaya çıkarılması ve söylentilerin önünün kesilmesi işletme izinleri iptal edilmiş, mühürlenmiş, yasallığı tartışılan işletme ve firma açısından da, ülkemizin çıkarları açısından da önem taşımaktadır. Bu araştırmada, mutlaka sivil toplum ve meslek örgütleri de yer almalıdır.

İŞLETMENİN BUGÜNKÜ GERÇEK REZERVİ NE KADARDIR?

İşletme alanında arama çalışmaları sürdürülmektedir. Halen en az iki sondaj makinesi açık ocağın batı kenarında çalışmaktadır.

Newmont'un internetteki sayfasında bu araştırma bulgularına ilişkin aşağıdaki kesit

sergilenmekte ve yatağın batıya ve derine doğru daha da zenginleşerek sürdürüğü gösterilmektedir. Buna göre oldukça geniş bir rezerv bölümü 40 g/t dolayında işletme tenörüne sahip görünmektedir. Damar biçimindeki cevher yatağının bu tenörü ile kalınlığının da 5-12 m kadar da oluşu göz önüne alınınca daha önce açıklanmış ve hep yinelenen 24 altın rezervinin büyümüş olması gerektiği açıkça ortaya çıkmaktadır. Newmont'un web sayfasında da, Ovacık web sayfasında da henüz bu konuda bir bilgi verilmiyor. Ancak, firmanın rezervin geliştiği bu yönde arazi satın alma uğraşı içinde olduğu da yörede çokça konuşulmaktadır.

***Bunların açıklanması için, firmayı pek çok yükümlülükten kurtarmasını umdukları yeni Maden Yasası değişikliklerinin gerçekleşmesi mi beklenmektedir?
Bu konularda MİGM'ne düzenli bilgi verilmekte midir?***

YASA DIŞILIK, HUKUK TANIMAZLIK NASIL OLUP TA BU KADAR PERVASIZCA SÜREBİLMEKTEDİR?

Bilindiği gibi, işletmeye verilen izinler, İzmir 1. İdare Mahkemesi, daha sonra da Danıştay 6. Dairesi tarafından daha, 1997 yılında iptal edilmiştir. Bunun gereği olarak Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın isteği üzerine İzmir Valiliđi işletmenin 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Mevzii İmar Planı'nı 1999 yılı başında iptal etmiştir.

2002 yılı başında İzmir 3. İdare Mahkemesi Sağlık Bakanlığı'nın işletmeye vermiş olduğu Gayri Sıhhi Müesseseler Yönetmeliği'ne dayanarak vermiş olduğu 1 yıl süreli deneme üretimi izninin yürütmesini durdurmuştur. Bunun üzerine Sağlık Bakanlığı da 2 Nisan 2002 günü tesis mühürlenmiştir.

Bakanlar Kurulu'nun açıklanmayan ve hukukiliği çok tartışılan, işletmenin sürdürülmesi yolundaki bir ilke kararı üzerine ertesi gün, 3 Nisan 2002'de mühürler sökülerek üretim sürdürülmüştür.

Durumun hukuk dışılığı ortaya çıkınca, Bergama Kaymakamlığı 4 Nisan 2002 günü mühür sökme işlemini iptal etmiş ve ne yapılacağını, İzmir Valiliğine, Valilik te Sağlık Bakanlığına sormuş; Sağlık Bakanlığı da yargı süreci sırasında işletmenin izinlerinin verilemeyeceği ve yenilenemeyeceğini bildirmiştir.

Ankara Asliye 5. Hukuk Mahkemesi yargı kararını uygulayıp izinleri iptal etmeyen idarelerin eski bakanları ve Başbakanı'nı yöre halkına tazminat ödemeye karar vermiştir.

Bergama Sağlık Grup Başkanlığı'nın işletmede yaptığı tespitler sırasında kendilerine gerekli izin belgelerinin verilmediği bir tutanakla saptanmıştır.

2002 Kasım ayında yapılan bir başvuruya karşı Bergama Cumhuriyet Başsavcılığı izinleri olmayan işletmenin kapatılmasının İdarenin görevi olduğunu belirtmiştir.

İzmir 1. İdare Mahkemesi ise 28 Mart 2003 günü Başbakanlık Genelgesi ve Orman Bakanlığı izinlerini iptal etmiştir.

Özetle işletmenin değişik bakanlıklardan almış olduğu izinler iptal edilmiş, Gayrı Sıhhi Müessese izni alamamış, imar planları ve yapı ruhsatları olmayan, emisyon izni alamamış, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Çevre Bakanlığı'ndan alınmış izinleri yasa dışı ve bu izin işlemlerini iptal etmeyen bakanların tazminata mahkum olduğu bir durumda olduğu görülmektedir.

İzinsiz çalışan ya da Bakanlıkça toplam en çok 1 yıl deneme izni almamış Gayrı Sıhhi müesseseler çalışamaz. Bunlardan çalışmasını sürdürenler kapatılır. Sorumluları hakkında gereken yasal işlemler yapılır.

Sağlık Bakanlığı'nın geçen yıl başlattığı kapatma girişimlerinin sonucu ne olmuştur?

Tesis neden halen çalışmaktadır?

Bu hukuksuzluk sürece, Firma izinsiz, projesiz, yanlış, tehlikeli, kirletici ve doğa ve çevreye karşı uygulamalarını dilediği gibi sürdürebilecek midir?

SAĞLIK TARAMALARI YAPILMAKTA MIDIR?

İşletme çalışanlarının sürekli sağlık denetiminden geçirildikleri ile sık sık övünülmektedir. İşletmenin 1994 ve 2000 yıllarında verdiği Taahhütnamelerde işletme sırasında giderleri işletme tarafından karşılanmak üzere Ovacık-Çamköy-Narlıca köy halkının ve maden çalışanlarının Sağlık Bakanlığı'nın belirleyeceği aralıklarla ve ayrıca işletme sonrasında yeniden sağlık taramasından geçirileceği ve sonuçların kıyaslanacağı taahhüt edilmiştir.

Bu sağlık taramaları gerçekleştirilmiş midir?

Sonuçları yöre halkını doğrudan ilgilendirdiğine göre kamuoyuna açıklanmayacak mıdır?

Ayrıca, bu günlerde asgari ücretli bir çalışanın henüz teşhisi konulamamış rahatsızlıklarının arttığı bildirilmektedir. Bu çalışanın hastalığı yetkin ve donanımlı bir sağlık kuruluşunda ve Tabipler Odası'nın da gözetiminde incelenmelidir.

SİGORTA SÜRMEKTE MİDİR?

Firmanın Çevre Bakanlığı'na taahhütleri arasında yöre halkını sigorta ettirmeyi yüklenmiştir. 30.11.2000-30.11.2001 dönemi poliçesi Normandy'nin kendi sahip olduğu sigorta şirketince düzenlenmiştir.

Böyle bir uygulama hukuki midir?

Ayrıca, sigorta yalnızca “Mining Activities” (madencilik çalışmaları)nı kapsamaktadır.

Madencilğin neyi kapsadığı, hidrometalurji ve kimyasal arıtma işlemlerinin bu kapsama girip girmediği açıklığa kavuşturulmuş mudur?

Broker firmasının açıklamalarına göre beklenmedik ve kaza sonucu olacak bir kirlenme sigortanın kapsamı içindedir. Ancak, bunun dışındaki kirlenmeler; yani, bilerek ya da sürekli olarak devam eden bir kirlenme poliçe teminatı dışında kalmaktadır.

Bu konular açıklığa kavuşturulup eksikliklerin tamamlanması istenmiş; izleyen dönemlerde yeni sigorta poliçeleri düzenlenmiş midir?

TEMİNAT MİKTARI NE KADARDIR?

Firma, işletme kapatıldıktan sonra yükümlülüklerini yerine getirilmiş olması karşılığında Çevre Bakanlığı’na bir teminat mektubu vermeyi taahhüt etmiştir. 1994 tarihli Taahhütname’nin sonuna “Tahmini Teminat Miktarı : 25.000.-Amerikan dolarıdır” eklentisi konmuştur.

Teminat tutarı, neden “Tahmini”dir?

Gerçekte bir teminat mektubu verilmiş midir?

Verilmiş ise, bu mektubun tutarı gerçekten yalnızca 25.000 USD midir?

Yoksa bu bir şaka mıdır?

Şirketin 2000 Aralık ayında verdiği Ek Taahhütname’de bu kez “Verilecek teminat miktarı, Çevre Bakanlığı ve Şirketin uzman bir kişi veya kuruluşa yaptıracağı ekspertiz raporuna dayalı olarak hesaplanacaktır” dendiğine göre, yeni bir teminat tutarı belirlenmiş midir?

Bunun tutarı ne kadardır?

Ekspertizi kim yapmıştır?

ABD’nde bu boyuttaki bir altın işletmesinden alınan teminat tutarının milyon dolarlarla telaffuz edildiğinden bunu kabul edenlerin haberi yok mudur?

Bu tutar hemen açıklanmalı ve dillendirilen düzeyde ise hemen gerçekçi bir düzeye yükseltilmelidir.

MÜHENDİSLİK VE ÇEVRESEL ETKİ KONUSUNDAKİ SORU(N)LAR

SAHADAN SIYRILAN BİTKİSEL TOPRAK NEREDE?

Firma, 18 Ekim 1994'te Çevre Bakanlığına verdiği Taahhütname'nin "I.1" maddesinde "İnşaat ve açık ocak sahasında bulunan toprak sıyrılıp daha sonra ıslah çalışmalarında kullanılmak üzere uygun bir yerde depolanacaktır" sözü verilmiştir. Ocak açılacağı zaman sahadan 160.000 m³ olduğu bildirilen bir bitkisel toprak tabakası sıyrılıp, daha sonra iş bitiminde sahanın yeniden düzenlenmesi sırasında kullanılmak üzere depolanmış olduğu belirtilmektedir. Şimdi, bu deponun ortada olmadığı ve bu gerecin atık barajı tabanındaki geçirimsizleştirme uygulaması sırasında, kil tabakası yerine kullanıldığı ileri sürülüyor.

Bu doğru mudur?

Söz konusu bitkisel toprak depolama sahası nerededir?

Bu gereç, bu depoda duruyor mu?

Bunun hacmi yeniden ve yerinde ölçülebilir mi?

Bu gereç yok ise, nereye gittiği açıklanabilir mi?

Gerçekten yok ise, iş bitiminde eski durumuna getirilmesi taahhüt edilmiş olan alanı kaplamak üzere bitkisel toprak nereden sağlanacaktır?

Başka bir yerden toprak getirilir ise, bunun yerel koşullara uyumu nasıl sağlanacaktır?

ATIK BARAJINDAKİ GEÇİRİMSİZ KİL TABAKASININ KAYNAĞI VE ÖZELLİKLERİ NEDİR?

Eğer, sahadan sıyrılan bitkisel toprak tabakası atık barajı tabanında kil katmanı yerine kullanıldı ise, bu gerecin geçirimsizliği, sıkışabilirliği ve diğer fiziksel özellikleri konusunda bir test yaptırılmış mıdır?

Bu test sonuçları nerededir ve varsa açıklanabilir mi?

Bitkisel toprak tabakasının içinde yüksek oranda olması beklenen organik bileşenler böyle bir kil katmanından beklenen işlevlerin sağlanabilmesi için kabul edilebilir mi?

Böyle bir uygulamanın yapılmadığı ileri sürülecek olursa, bunun sınanması için barajın herhangi bir yerinde bir sondaj yapıp membran ve kil tabakalarından örselenmemiş örnek alınması gereklidir.

Odalarımızın oluşturacağı bir kurula bunun araştırılması izni verilmelidir.

ATIK BARAJININ DSİ TARAFINDAN KONTROLÜ NASIL YAPILMIŞTIR?

Atık barajının yapımı sırasında DSİ tarafının kontrol elemanı olarak şantiyede görevlendirilen kişi kimdir?

Mesleği nedir?

Şimdi nerede çalışmaktadır?

ACIK OCAK NEDEN VE NASIL BÜYÜTÜLMEKTE VE DERİNLEŞTİRİLMEKTEDİR?

İşletmedeki açık ocak neden projesindekinden farklı olarak derinleştirilmekte ve plandaki boyutları büyütülmektedir?

Bu ocağın şev eğimleri hangi basamak ve toplu eğimleri ile projelendirilmişti ve şimdiki gerçek eğimler ne mertebededir?

Bunların sahada doğrudan ölçülmesi ve saptanması gerekmektedir.

Açık Ocak daha çok batıya doğru genişletilmektedir.

Ocağın halihazır, son durumuna ilişkin haritası açıklanmalıdır.

Bu yöndeki genişleme sonucunda, bu derin kazının atık barajı gövdesi önünde yapılmakta olan yüksek dolgunun hemen eteklerine yaklaşmıştır.

Şev duraylılığı değerlendirmeleri hemen bitişikteki bu ek yük (sürşarj) göz önüne alınarak yeniden yapılmış mıdır?

Bu sakıncayı doğuran tehlike yaşanacak olursa ortaya çıkacak olan yalnızca bir şev kayması niteliği taşımayacak; bu, atık barajının da göçmesi ve belki de açık ocağın, ağır metal ve siyanür kompleksleri ile yüklü çamur ile dolmasına neden olabilecektir. Böyle bir süreç insan yaşamı, ekonomik kayıplar ve kalıcı bir çevre felaketine dönüşebilir.

Bu açıdan, bütün jeomekanik ve jeoteknik değerlendirmeler yapılmış mıdır?

Bu değerlendirmeleri yapan, ya da belki yalnızca imzaları alınan mühendisler, doğabilecek sorunların sorumluluğunun yalnızca kendi omuzlarına yüklenebileceği konusunda yeterince uyarılmışlar mıdır?

Bu sorumluluğu yabancı uyruklu mühendisler yüklendi ise, bu alanda ülkemizde çalışma izinleri (kayıtlarımıza göre bunun gerektirdiği TMMOB geçici üyeliği koşulları sağlanmamıştır) alınmış mıdır?

Durum böyle ise ve bu gerekler yerine getirilmedi ise, işletme projesinin değiştirilmesi, açık ocağın büyütülüp yaygınlaştırılıp atık barajının mansabına doğru ilerletilmesi, vb işletme projesi değişiklikleri Maden İşleri Genel Müdürlüğüne (MİGM) bildirilmiş midir? Onay alınmış mıdır?

Buna onay verilmiş ise yukarıda sözü edilen gerekliliklerin yerine getirildiği saptanmış mıdır?

İşletmedeki gelişmeler, düzenli ve belki de sıklaştırılmayı gerektiren biçimde denetlenmekte midir?

Denetim raporları açıklanmalıdır.

ACIK OCAĞIN OVACIK KÖYÜ YANINDAKİ GÜVENLİK BANDI KORUNACAK MIDIR?

Açık ocak işletmesi genişletilip derinleştirildiğinden ocağın güney kenarında Ovacık Köyü'ne komşu güvenlik bandının da kazıldığı ve çitlerin, köyün bazı evleri satın alınarak, güneye ötelenmesinin gerektiği bildirilmektedir.

Bu yapılacak mıdır?

Bunun için MİGM'ne gerekli başvuru yapılmış mıdır?

Bu yapılacak ise, gerçekleştirilene kadar, dikleştirilmiş bulunan ocak şevlerinde ortaya çıkabilecek bir yenilme, kayma durumunda Ovacık Köyü'ndeki yerleşim tehlike altına girmeyecek midir?

ATIK BARAJI, PASALARLA AŞIRI YÜKSELTİLMEKTE MİDİR?

Atık Barajının seddesi, projelendirildiği kotların üzerine yükseltilmiş görünmektedir. Atık Barajı seddesi ayrıca mansap tarafına doğru da öngörüldüğünden daha fazla genişletilmiş görünüyor.

Bunlar doğru mudur?

Baraj seddesinin halihazır durumuna ilişkin bir harita açıklanmalıdır. Bunun tahkiki için saha ölçülerine izin verilmelidir.

Bu gözlem yanıltıcı değil ve bir gerçeği yansıtıyor ise, bunun iki nedene bağlı olabileceği anlaşılmaktadır. İlki, baraj hacminin yetersiz kalması nedeni ile büyütülmek istenmesi. Bu aşağıda ayrıca sorgulanacaktır. İkinci neden, açık ocağın büyütülmesi sonucunda pasa olarak depolanması gereken kaya hacminin çok büyümesi ve buna bir yer bulunmasının istenmesidir. Bilindiği gibi daha önce işletme için bir pasa döküm alanı düşünülmemiştir. Çünkü, çıkartılacağı öngörülen pasa, atık barajının güvenliği arttırılacak gerekçesi ile seddenin önüne yığılacak ve seddenin yükseltilmesinde tüketilecek idi. Oysa şimdi genişletilen ve derinleştirilen açık ocaktan, önceden öngörülenin çok üzerinde hacimde yan kayanın sökülüp bir yerlerde ve denetim altında depolanması gerekmektedir. Buna bulunan gündelik bir çözümün, yine atık barajı seddesinin yüklenmesinin olduğu görülüyor. Seddenin akstan mansap tarafına her bir metre ilerlemesi durumunda üzerine yerleştirildiği zemin kesitindeki alüvyonun zemin kesitinin kalınlığı da hızla artıyor.

Bu nedenle, bu yükün güvenle taşınabilir taşılamayacağı irdelenmiş midir?

Bunun sonuçları ve bu yüklemenin nereye kadar sürdürüleceği açıklanmalıdır.

Atık barajının güvenliği bu uygulama ile tehdit altına girmekte değil midir?

ATIK BARAJI NEDEN HIZLA DOLMAKTADIR?

Atık barajının 1.600.000 m³'lük hacminin öngörüldüğü gibi 8 yılda değil; geride kalan en çok 2-2,5 yıl içinde dolduğu ileri sürülmektedir. Dışarıdan görünüşü de bunun haklı olabileceği yönündedir. 1.500.000 ton kadar atığın barajda depolandığı söylenmektedir. Bunun nedeni, üretimin söylenenin epeyce üzerinde oluşu olabilir. Bu sav doğru ise işletmenin önümüzdeki dönemlerinde atığın nasıl ve nerede depolanacağı sorunu ortaya gelmektedir. Bir başka soru da, bu kadar atığın, ne kadar cevher işlenerek ve elbette ne kadar altın üretilerek elde edildiğidir. İşletme Çevre Bakanlığı'na verdiği Taahhütnamelerde atıkların atık havuzu içindeki dağılım ve düzeyinin ölçüleceği ve bunun yıllık olarak; atık barajına atılan atık miktarının da 6 ayda bir, İzleme-Denetleme Kurulu'na bildirileceğini yükümlenmiştir.

Barajda bugüne değin ne kadar atık depolanmıştır?

Baraj öngörülenden önce dolacaksa gelecek için nasıl bir çözüm düşünülmektedir?

Baraj yükseltilmekte ya da yükseltilecek midir?

Bunun projesi hazırlanmış, izni alınmış ve ÇED'i yapılmış mıdır?

Duraylılık, güvenlik değerlendirmeleri yapılmış mıdır?

Barajın son durumu açıklanmalı ve doğruluğu tarafsız bir kurul tarafından yapılacak ölçülerle saptanmalıdır.

ATIK BARAJI, TEHLİKELİ ATIKLAR YÖNETMELİĞİ'NE UYGUN MUDUR?

Firma Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'ne göre 16 Şubat 1996 tarihinde Çevre Bakanlığına başvurmuştur. Bu başvuru ile atıkların sıvı bölümünde Atık Arıtma Tesisi çıkışında bulunabileceği değişik değerlerin ve derişimlerin sınırları taahhüt edilmiştir.

27.08.1995 tarih ve 22387 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış olan bu Yönetmeliğe göre Ovacık'taki atık barajı "A-BERTARAF(GERİ KAZANIM YOK)", "D1. Toprağın altında veya üstünde depolama (arazide depolama, vb)" kategorisine girmektedir.

Yönetmeliğin 27. Madde'sinde "Depo tesislerinin en yakın meskun bölgeye mesafesi 3000 metreden az olamaz." denmekte iken Ovacık'taki atık barajı Ovacık Köyüne en çok 150 metre uzaklıkta; Çamköy ve Narlıca köylerine de 3000 metreden yakındır. Yönetmeliğin eklerinden EK-14A'ya göre Depo tabanı sızdırmazlık sistemi alttan üste, zemin; üzerinde 30'ar cm'lik toplam 90 cm kalınlıklı 3 kil tabakası (0,90 m mineral sızdırmazlık tabakası, $k < 1 \times 10^{-9}$ m/s); üzerinde 0,25 cm HDPE tabaka; üzerinde 0,10 m koruma tabakası; üzerinde 0,30 m drenaj tabakası ($k > 1 \times 10^{-4}$ m/s); üzerinde 0,25 cm HDPE tabakası; üzerinde 0,10 m koruma tabakası; üzerinde 0,30 m drenaj tabakası ($k > 1 \times 10^{-4}$ m/s); üzerinde 0,15 m kum tabakası; üzerinde atık'tan oluşan bir sistemin oluşturulması istenmektedir.

Oysa uygulamada Barajın göl tarafındaki iç yüzeyi, 50 cm kalınlığında kil tabakası, üzerinde 1,5 mm kalınlığında yüksek yoğunluklu polietilen (HDPE) geomembran yaygı, üzerinde yine 20 cm kalınlıklı kil tabakası ve en üstte 20 cm kalınlığında çakıllı filtre tabakası ile kaplanmıştır.

Bunlar kıyaslandığında, yapılan barajın dünyadaki en iyi örnek olduğu söylenmesi bir yana, Yönetmeliğin gereklerinin de yerine getirilmediği görülmektedir.

Bu nedenle olsa gerek, Firmanın atık barajını, bir Maden Atıkları Yönetmeliği taslağı hazırlayıp yayınlanması için Bakanlık nezdinde girişimlerde buldukları ve Tehlikeli Atıklar Yönetmeliği yerine bunun uygulanmasını bekledikleri duyulmaktadır.

Yönetmeliğe göre	Ovacık'ta uygulanan
Atık	Atık
0,15 m kum tabakası	Yok
0,30 m drenaj tabakası ($k > 1 \times 10^{-4}$ m/s)	0,20 m kalınlığında çakıllı filtre tabakası
0,10 m koruma tabakası	0,20 m kalınlıklı kil tabakası
0,25 cm HDPE tabakası	Yok
0,30 m drenaj tabakası ($k > 1 \times 10^{-4}$ m/s)	Yok
0,10 m koruma tabakası	Yok
0,25 cm HDPE tabaka	0,15 cm HDPE tabaka
30'ar cm'lik toplam 90 cm kalınlıklı 3 kil tabakası (0,90 m mineral sızdırmazlık tabakası, $k < 1 \times 10^{-9}$ m/s)	50 cm kalınlığında kil tabakası
Zemin	Zemin

Tehlikeli Atıklar Yönetmeliği'ne uygun olmayan; ancak, bu Yönetmeliğe göre Taahhütname düzenlenip başvuruda bulunulan Ovacık Atık Barajı'na bir izin verilmiş midir?

Verilmiş ise Yönetmeliğe uygun olmayışı nasıl kabul edilmiştir?

Yönetmeliğe uygun hale getirilmesi için ne gibi bir yaptırım uygulanacaktır?

Depo tesisinin Yönetmeliğe uydurulmaması durumunda tesis kapatılacak mıdır?

ATIK ÇAMURUNUN ZAMAN ZAMAN BARAJ GÖVDESİNE DÖKÜLDÜĞÜ SÖYLENTİSİ DOĞRU MUDUR?

Çok vahim bir söylenti de, geçmişte zaman zaman atık barajındaki çamurun bir bölümünün, gizlice mansap tarafında pasa depolanarak yükseltilecek sedde gövdesine yedirildiği yönündedir.

Böyle bir uygulama yapılmış mıdır?

Bu tür bir uygulama çok vahim ve gözü kara bir uygulama olduğundan yapılmış ise bile, yapıldığının açıklanması beklenemez. Ancak, sonuçta işletmeye yönelik ağır bir suçlamadır. Böyle bir suçlamayı, kanıtları ortaya çıkmadan paylaşmak hiç kimse için doğru değildir. Ancak, böyle bir söylenti var olduğuna göre en doğrusu firmanın tarafsız kurumların da katılımı ile bir soruşturmaya ön ayak olmasıdır. Firmanın bunu gerçekleştirmemesi durumunda tarafsız kuruluşların bu soruyu araştıran bir inceleme yapması gerekir. Bu çabada baraj gövdesinde yapılacak sondajlarla örnek alınması, çalışanlar arasında bir soruşturma vb yollar kullanılabilir.

FİRMANIN ANALİZ SONUÇLARINI GİZLEDİĞİ, ÇARPITTIĞI DOĞRU MUDUR?

Geçtiğimiz yıl sonunda Firmanın taahhüt ettiği üzere dönemsel olarak yaptırdığı kimyasal analiz sonuçlarını İdareye tahrif ederek bildirdiği ileri sürülmüştü. Analiz raporlarının örnekleri basına gönderilmiş ve bunların gerçek oldukları basının analizi yapan laboratuvarlarda doğrulanması ile ortaya çıkmıştı. Yine bu araştırma sırasında, Firmanın aynı dönem için İdare'ye bildirmiş olduğu değerlerin bunlardan oldukça farklı olduğu da ortaya çıkmıştı. Buna göre,

Ovacık Atık Barajı Suyunda Toplam Siyanür Değerleri		
Gün	Ölçülen	Bildirilen
15.Tem.02	12,6	0,31
02.Ağu.02	1,94	0,68
04.Ağu.02	1,2	0,44
05.Ağu.02	1	0,36
06.Ağu.03	2	0,12
07.Ağu.02	1,88	0,55

olduğu anlaşılmıştı. Bunların duyulması ve az sayıda da olsa basında yer almasının üzerinden aylar geçti.

Firma, 16.02.1996 tarihli Taahhütname ile atık barajındaki kolay ayrılan ve uçucu siyanür miktarının <0,01 ppm olacağını taahhüt etmiş; Çevre Bakanlığı'na verdiği 18 Ekim 1994 tarihli Taahhütname ile "Bu değerler aşıldığında bir defaya mahsus olmak üzere İzleme-Denetleme Komisyonu'nun belirleyeceği bir süre tanınacaktır. Bu süre içinde istenilen limitler sağlanamazsa tesis durdurulacaktır. Siyanür için bu süre 24 saattir." koşulları kabul edilmiş;

Aralık 2000 tarihli Ek Taahhütname’de de bu taahhüt yinelenmişti. Yukarıdaki veriler bu sürenin haftalarca sürdüğünü; ancak, değerler tahrif edilerek bildirildiği ve İzleme-Denetleme Kurulu’nun, örneklemeleri kendisi yapmayı nedeniyle bilgileneemediği için bir önlem alınamadığını göstermiştir.

Firmanın Aralık 2000’de verdiği Ek Taahhütname’nin ekindeki Gözlem Kuyuları su analiz sonuçlarında bile, bırakın atık barajı suyunu, yeraltısuyunda bile atık barajı suyu için taahhüt edilen limitlerinin Arsenik’te uzun dönemler için, Kurşun’da sık sık, Bakır’da zaman zaman, Nikel’de birkaç kez ve Çinko’da sık sık limitlerin aşıldığı görülmektedir.

Atık su analiz rapor sonuçlarının İdare’ye tahrif edilerek bildirilmesi üzerine bir soruşturma açılmış mıdır? Açılmış ise, sonuçları ne olmuştur? Taahhütlerini yerine getirmeyen işletmeye neden göz yumulmaktadır?

Çevre Bakanlığı kendisine sunulan bilgilere, ortaya çıkan gerçeklere neden duyarsız kalmaktadır?

Firmanın Çevre Bakanlığı’na vermiş olduğu taahhütnameye göre neden işletme kapatılmamıştır?

İzleme-Denetleme Kurulu neyi denetlemektedir?

Bütün bu veriler karşısında denetleme ve kapatma görevini yerine getirmeyen kamu görevlileri yükledikleri sorumluluğun farkında değildir?

İzleme Kurulu bir yandan analiz raporlarının asılları ile aylık bildirimler arasındaki çarpıtmaya ilişkin belgeleri ve bir yandan da hipoklorit ile ilgili her türlü kaydı, Maliye’nin de yardımı alınarak sağlayıcının kayıtları ile de çapraz bir denetim uygulayarak, zaman geçirmeksizin elde edip bu savların geçerliliğini araştırmalıdır.

ATIK BARAJINA, DENETİMLER ÖNCESİNDE TANKERLE HİPOKLORİT DÖKÜLMEKTE MİDİR?

Atık barajı yönetimine ilişkin bir başka sav da, İzleme-Denetleme Kurulu’nun ziyaretlerini önceleyen gecelerde atık barajına tanker ile hipoklorit boşaltılmasıdır. Bunun nedeni ancak, atık barajının sıvı fazında artmış olması olası toplam ve WAD siyanür derişimini hızla çözmek ve düşürmek olabilir.

Bu sava kuşku ile bakılamamaktadır. Çünkü, önceki maddede verilen bilgiler, 2002 yaz ve güz aylarına ilişkin bazı atık su analiz sonuçlarını İdareye tahrif ederek bildirdiği ortaya çıkmıştı.

Oysa, “Klorürün bulunduğu ortamda çökmüş arsen bileşiklerinin çözünürlükleri yüzlerce kere artar. Arsen bileşikleri suda çözünür. Daha da kötüsü arsen klorür bileşikleri 0°C sıcaklıkta bile buharlaşıp barajdan kilometrelerce uzaklara taşınabilir. Arsenin kronik etkileri arasında cilt kanseri, duyu bozukluğu, refleks kaybı ve depresyon, kansızlık, kalp yetmezliği, kan kanseri, lenf sistemi kanseri, karaciğer tümörü, sakat doğumlar, erken doğumlar, akciğer kanseri, böbrek yetmezliği, üremi,vb sağlık sorunları sayılmaktadır. Hipoklorit uygulandıkça arseniğin önemli bir bölümünün atmosfere geçmiş olması yüksek olasılıdır.”

Böyle bir uygulama yapılmış mıdır?

Denetimler sırasında İzleme-Denetleme Kurulu, hipoklorit kimyasalının depo, stok ve sarf kayıtlarını, irsaliyelerini ve faturalarını gözden geçirmekte midir?

Çevre bakanlığı ve MİGM denetimlerinde bu hususlara dikkat edilmekte midir?

Bu konuda, Firma’nın elindeki belgeler açıklanmalı, bu yönde bir denetim başlatılmalıdır.

OCAKTAN ÇIKAN PASA NASIL OLUP TA, KARAYOLLARINDA ALT TEMEL GERECİ OLARAK KULLANILMAKTADIR?

Sahada bugün, hiçbir soruşturmayı gerektirmeyecek ve herkesin gözünün önünde sürdürülen bir uygulama gözlemlenebilmektedir. Açık ocaktan çıkarılan pasa, atık barajı seddesinin önüne yığıldıktan sonra Karayolları Genel Müdürlüğü'nün kendisi ya da yüklenicileri tarafından ve çoğu yatırımcı başka kamu kurumlarından kiralanmış iş makineleri ile yüklenmekte ve taşınarak çevrede yapılmakta olan yol genişletme çalışmalarında **alt temel gerci** olarak kullanılmaktadır. Bu şekilde Altınova-Bergama Kavşağı arası, Bergama Kavşağı-Kınık arası ve Bergama Kavşağı-İliç arası arasında hep bu gercin kullanıldığı belirtilmektedir. Henüz kaplanmamış olan bir kesimde incelenen gerc ç açıkça Ovacık'ta kazılan lavlardan sökülmüş parçalar. Bunların oldukça taze, ayrışmamış örnekleri ile karşılaşılabildiği gibi; ileri derecede altere olmuş, hamuru ve feldspatları killeşmiş, eklemleri oksitlerle sıvanmış örnekleri de görülebilmektedir. Bu kayaların çoğunun oksitlenme zonundan çıkarılmış oldukları açık olmakla birlikte kazı derinliklerindeki artış göz önüne alınarak ekonomik olmayan sülfürlü cevher minerallerince zengin zonlardan çıkarılmış olabilecek olanların da aynı biçimde geniş bir çevreye yayıldıkları görülmektedir. Kapsam ve üslubu çok tartışılıp eleştirilmiş olan TÜBİTAK Raporu'nda bile, Prof Yazıcıgil'in bağımsız ek raporunda dile getirdiği asit maden drenajı olasılığı konusundaki kuşku gerçelik taşır ise ya da işletme için MAPTEK Firmasının 1999 yılında yaptığı bir çalışmada işletmeden çıkacak 832.000 m³ kayanın asit maden drenajı üretme gizili taşıdığı doğru ise, onlarca kilometrelik bir alanda oksijen ve su ile etkileşme olanağı kazanan bu yaygı geniş bir alanda asit maden drenajı spotları oluşturma sakıncası taşımaktadır. Bu durum çevredeki tarımsal üretime geri dönülemez zararlar verebilir.

Bu kullanıma kim karar vermiştir?

İşletme mi, KGM'ne öneride bulunmuştur?

Yoksa, öneri KGM'nden mi gelmiştir?

Bu parlak çözüm, Yol Yüklenicisi'nin bir buluşu mudur?

Bu uygulama bir analize, teste, ÇED'e dayandırılmış mıdır?

Alt temel gerci, seçilerek mi; yoksa, rast gele mi alınmaktadır?

Değişik yerlerde asit maden drenajı oluşması olasılığı tartışılmış mıdır?

Böyle bir sürecin oluşup oluşmayacağı ve olup olmadığı nasıl izlenecektir?

Bunu kim yapacaktır?

KGM bir projesinde, çevreye verebileceği zararlar nedeni ile Yüksek Yargı tarafından izinleri iptal edilmiş; buna yapılan her türlü itirazın yine yargı tarafından red edildiği; bu iptali uygulamayan yöneticilerin tazminata mahkum edilmiş olduğu ve bunun temyizde de onandığı bir projenin, üstelik işletmeden yana çıkardığı sonuçları ağır eleştiriler gören TÜBİTAK Raporunda bile, işletmede denetimsiz depolanması riskli görülen atıklarını nasıl olup ta yol alt temel gerci olarak 100 km kadar uzunluklu bir kuşakta hem de sulamada kullanılan akiferleri barındıran alüvyon ortamının üzerine yaymaktadır?

KGM yönetimi bu konuda kamu oyuna bir açıklama yapacak mıdır?

Yoksa, yargı yolu ile bu sorumluluğun hesabını vermeye hazır mıdır?

Sakıncaları saptanırsa 100 km kadar uzunluklu bir kuşağa yayılan bu gerc nasıl toplanıp nasıl bertaraf edilecektir?

Bu şekilde, bu güne kadar ne kadar pasa gerci alınıp kullanılmıştır?

Buna karşılık Firmaya bir ödeme yapılmış mıdır?

Bu uygulama hemen durdurulmalıdır.

GÖZLEM KUYULARI ASKIDA KALMIŞ MIDIR?

Atık barajından yeraltısuyuna olası sızmaları saptamak üzere açılmış bulunan 6 adet gözlem kuyusundan düzenli olarak su örneği alınarak kimyasal analizleri yapılmakta(?)dır.

Bu uygulama halen sürdürülmekte midir?

En son ne zaman örnek alınmış ve analiz ettirilmiştir?

Örneklerde hangi iyonlar analiz edilmektedir?

Majör elementler de analiz edilerek örneklerin hep aynı kaynakları temsil ettiği sınıp, başka yerlerde su örneği alındığı yolundaki söylentilerin önüne geçilemez mi?

Bu sorulardan daha önemlisi, şimdilerde bu kuyulardan su çekilebilmekte midir?

Çünkü bu kuyular 80-100 m arasında değişen derinlikli iken, bunların hemen yakınına erişmiş olan açık ocağın tabanının da bunun altına indiği belirtilmektedir. Ovadaki kuyularda bile su düzeylerinin kayda değer miktarlarda düştüğü gözlenmiş iken bu gözlem kuyularının askıda kalmış olmaları; artık içlerinden su çekilememekte olması çok olasıdır. Bu yönde ısrarlı savlarla karşılaşmaktadır.

Bu kuyularda su var mıdır? Su örneği alınabilmekte midir?

DSİ'nin bu kuyularda düşüm ve girişim testlerinin yapılmasını istediği doğru mudur?

Bu yapılmış mıdır?

İŞLETME DIŞINA SU SALINIYOR MU?

Geçtiğimiz kış başından bu yana, bazı geceler ocaktan ya da barajdan dışarıya su salındığı yönünde haberler gelmektedir. Şimdi, yörede bu yönde daha yaygın bir inanç oluşmuş olduğu dikkati çekmektedir.

Tesisten dışarıya su atılmakta mıdır?

Bunu gerektirecek bir durumun olduğu açıktır. Kapalı ocak oldukça derine ulaşmıştır. TÜBİTAK Raporunun ekindeki bağımsız raporunda Prof Yazıcıgil de, derleyip değerlendirdiği verilere göre açık ya da kapalı, ocak derinleştikçe çekilmesi gereken su miktarının çok büyük değerlere ulaşmasını öngörmekte idi. Şimdi açık işletmeden iki büyük pompa ile su basıldığı bildirilmektedir. Atık barajının ise buna hazırlıklı boyutlandırılmadığı bilinmektedir. Bu durumda, ocaktan çekilmekte olan (ki bunun sürekli olması gerekir) suyun ne yapıldığı önem taşımaktadır.

Firmanın Çevre Bakanlığı'na vermiş olduğu Aralık 2000 tarihli Ek Taahhütname'de "işletme safhasında yeraltına su gelirin artması halinde :

- a) Su miktarı tesiste kullanılacak kadar ise, bu su atık havuzuna basılacak ve tesiste kullanılacaktır.
- b) Su miktarı tesiste kullanılacak miktarın üzerinde ise,
 - b-1) Su, ilgili mevzuat hükümlerine göre temiz ise, galeri yanındaki toplama havuzuna basılacak ve dinlendirildikten sonra kuru Mardal deresine bırakılacak,
 - b-2) İlgili mevzuat hükümlerine göre, su, bu hükümleri aşan miktarda ağır metal içeriyorsa, toplama havuzunda toplanacak ve hazırlanan çöpe gereğince arıtıldıktan sonra Mardal deresine bırakılacaktır."

denmektedir. 1994 Taahhütnamesinde yer almayan bu hüküm çekilecek suyun atılmasının sorun yaratabileceğinin zaman içinde algılandığı ve buna çözümler arandığını göstermektedir. Görülen o ki, işletme bu konuda sıfır deşarj kampanyasını bir yana bırakmıştır.

Açık ve kapalı ocaktan çekilen suyun debi kayıtları tutulmakta mıdır?

Yoksa, hiç değilse pompa özellikleri ve kullanılan enerji miktarının zamana dağılımı açıklanmalıdır.

Ocaklardan bugüne değin ne kadar yeraltısuyu çekilmiştir?

İçinde bulunulan günlerde günlük ne kadar su çekilmektedir?

Bu su nereye boşaltılmaktadır?

İşletmeden dışarıya hiç su boşaltılmış mıdır?

Bu suyun ağır metal içeriği izlenmekte ve rapor edilmekte midir?

YÖREDE YERALTI SU DÜZEYLERİ DÜŞÜYOR MU?

Prof Yazıcıgil, hazırladığı TÜBİTAK Raporunun ekindeki bağımsız raporunda önce açık ve sonra kapalı işletmede, işletme kotu alçaldıkça zorunlu olarak çekilecek yeraltısuyundan ötürü yöredeki yeraltısuyu akiferinde, su düzeyinin düşeceğini öngörmekte idi. Şimdi, önce kapalı işletmenin sürdürüldüğü dönemde; sonra da, açık ocağın büyütülmesi ve derinleştirilmesi ilerledikçe yeraltından çekilen sudan ötürü yöredeki su düzeylerinin düşmeye başladığı anlaşılmaktadır.

Bu kapsamda, Ovacık Köyü'nün önündeki ovada sulama amacı ile kullanılmakta olan kuyularda su düzeylerinin düşmekte ve bu da çekilebilen su miktarını azalttığı için, pompaların sökülüp daha derine yerleştirilmekte ve gereken suyun (geçici olarak) ancak bu şekilde sağlanabilmekte olduğu görülmektedir. Sahada bir pompa montaj-demontaj ekibinin bu istekleri karşılamak üzere sürekli çalıştığı görülmektedir.

Ovacık Köyü'ne su sağlamak üzere çalıştırılmakta olan, Karayolu'nun güney yanındaki Prina Fabrikasının arkasında bulunan 1 no.lu kuyudaki statik su düzeyinin 13,80 m olduğu ölçülmüştür. Bu kuyunun bulunduğu kesimdeki yükselti yaklaşık 27 m'dir. Geçmişte statik su düzeyinin 6-8 m'de olduğu anlaşılmaktadır. Yazıcıgil'in verdiği su tablası haritasında bu alanda su tablası kotu 19 m'dir. Şimdiki SSD değeri olan 14 m göz önüne alındığında su düzeyinin bu alanda 19 m'den 13 m kotuna düştüğü anlaşılmaktadır. Mevsimsel düşüm döneminin başında olunmasına karşın küçümsenemeyecek bir alansal düşüm olduğu anlaşılmaktadır. Bu nokta ocağa yaklaşık 750 m kadar uzaklıktadır.

Yeraltısuyu çekilmesi sürecinde, düşüm konisinin yayılması için uzun bir süre geçmiş olmalıdır. Şimdi bunun 750 m uzaklığa bile eriştiği ve düşümlerin başladığı anlaşılmaktadır. Bundan sonra bu yöredeki kuyularda su düzeylerinin düşüşünün hızlanması beklenmelidir. Kuyu verileri derlenmiş ve izlenmiş olsa bundan sonra yeraltısuyu düzeyinin nasıl değişeceği kolayca öngörülebilirdi.

Bu güne kadar işletme tarafından yöredeki çiftçi ve köy kuyularında hidrolik gözlemler yapılmış mıdır?

Yapılmış ise bunların sonuçları açıklanmalıdır.

DSİ'nin çevredeki kuyularda kot ve koordinat ölçümü yapılarak akifer eş su düzeyi haritasını hazırlanmasını istediği doğru mudur?

Bu yapılmış mıdır?

Firma bunu yapmadı ise, DSİ tarafından böyle bir uygulama yapılmış mıdır?

Ocak işletmesinde su çekimleri ile su düzeyleri 100 m'den çok daha fazla düşürüleceğine göre, DSİ'den bu yeraltısuyu çekimi için izin alınmış mıdır?

Alınmamış ise DSİ bu çekime nasıl izin vermektedir?

Böyle bir izin verilmişse, DSİ çevredeki yeraltısuyu akiferinin korunması için ne gibi önlemler alınmasını zorunlu tutmuştur?

Böyle bir zorunluluk getirilmedi ise bunun sorumlusu kimdir?

Bunun için bir kovuşturma yapılmış mıdır?

Zorunluluklar getirildi ise bunların uygulanıp uygulanmadığı izlenmekte midir?

Köy kuyularında su düzeyleri düştüğüne göre akiferdeki tükenmeye karşı gereken önlemlerin alınmamış olmasından ötürü Firmaya bir yaptırım uygulanmış mıdır?

YERALTI SUYUNUN AĞIR METALLERLE KİRLENMESİ OLASILIĞI İZLENMEKTE MİDİR?

İşletmede büyük hacimlerde kaya kazısı yapılmakta; bunun cevherli bölümü öğütülüp kimyasal işlemlerle altın ve gümüş ayrıldıktan sonra kalan atık barajda depolanmakta; büyük bölümü de pasa olarak arazide depolanmaktadır. Bunlar doğadaki duraylı durumlarından ayrılmakta ve atmosferik etkenler altında değişik minerallerin çözülmesi ve yeraltısuyuna geçmesi olanağı artmaktadır. Bu durum sürekli yeraltısuyu çekilmekte olan ocaklardaki yan kayalar için de geçerlidir. Bu koşullarda Firma mühendislerinin yayınlarında oranları verilmekte olan ağır metallerin yeraltısuyundaki derişimlerinin yükselmesi olasıdır. TÜBİTAK Raporunda Prof Yazıcıgil derlediği verilere dayanarak yöredeki yeraltısuyunun yılın belli dönemlerinde bazı ağır metaller açısından içme suyunda izin verilen sınırların üzerine çıktığını göstermiştir.

DSİ'nin 5 gözlem kuyusunu yetersiz ve yerlerini temsil edici bulmayarak 12 gözlem kuyusunun daha açılmasını istediği ve bunun yerine getirilmediği, doğru mudur? Böyle bir ortamda, bir de sözü edilen işletmenin getirdiği ek koşullar altında çevre köylerinde içme ve evsel kullanım gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılmakta olan sondaj kuyularından çekilen suyun kapsadığı, özellikle kanser yapıcı olduğu bilinen ve içme suyunda belli sınırların üzerinde bulunmasına izin verilmeyen ağır metallerin izlenmesi gerekmez mi?

DSİ'nin bunu istemiş olmasına karşı bu isteğin yerine getirilmediği doğru mudur? DSİ bu konuda kendisi ayrıca bir izleme yapmakta mıdır?

DSİ su analizlerinde nitratın da izlenmesini istemiş midir?

İstenmiş ise, bu isteğe neden uyulmamaktadır?

DSİ'nin kendi laboratuvarlarında neden analiz yapılmamaktadır?

Firma Çevre Bakanlığı'na verdiği Taahhütname'de, 5 kilometrelik uzaklık sınırları içinde aktif çalışan kuyu, kaynak ve yüzey sularından ayda bir, 5 noktadan örnek alıp analiz ettirmeyi ve bunu 3 ayda bir İzleme-Denetleme Kurulu'na bildirmeyi yükümlenmiştir. Böyle bir izleme çalışması yapılmakta mıdır?

Bu izlemenin sonuçları herkesten önce yörede yaşayanları ilgilendirdiğine göre sonuçlar neden açıklanmamaktadır?

YUKARIDAKİ SORULARIN YANITLARI FİRMA VE İLGİLİ KAMU KURUMLARI TARAFINDAN MUTLAKA VE GECİKTİRİLMEKSİZİN KAMUOYUNA AÇIKLANMALIDIR. MÜHENDİSLİK GEREKLERİ VE ÇEVRE KORUMA KURALLARINA, YASA VE YARGI KARARLARINA UYGUN BİR BİÇİMDE, GEREKEN İZİNLERİ ALINMIŞ, BÜTÜN DENETİMLERİN DÜZENLİ YÜRÜTÜLDÜĞÜ BİR DÜZEN KURULANA KADAR İŞLETME ÇALIŞMALARI HEMEN DURDURULMALIDIR.

12.08.2003